

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**

вул. Городецького, 13, м. Київ, 01001
Тел.: +380 44 278-37-23, факс: +380 44 271-17-83
E-mail: themis@minjust.gov.ua
<http://www.minjust.gov.ua>
Код ЄДРПОУ 00015622

**Народному депутату України
Рудику С.Я.**

№ _____

На № _____

Г _____

Шановний Сергію Ярославовичу!

На виконання доручення Прем'єр-міністра України Гройсмана В.Б. від 02 жовтня 2018 року № 38280/1/1-18 та у зв'язку з листом Голови Верховної Ради України Парубія А.В. від 21 вересня 2018 року № 11/10-422 у Міністерстві юстиції України розглянуто Ваш депутатський запит від 20 вересня 2018 року № 396-09-041 щодо відновлення конституційного права осіб на свободу світогляду й віросповідання та в межах компетенції повідомляється, що правове регулювання порушених у Вашому запиті питань зводиться до такого.

Відповідно до статті 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується.

Згідно з Конституцією України громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Кожен має право на свободу світогляду і віросповідання. Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культи і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність. Здійснення цього права може бути обмежене законом лише в інтересах охорони громадського порядку, здоров'я і моральності населення або захисту прав і свобод інших людей (частини перша, друга статті 24, частини перша, друга статті 35 Конституції України).

Частинами першою, третьою статті 4 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» встановлено, що громадяни України є рівними перед законом і мають рівні права в усіх галузях економічного, політичного,

645968

соціального і культурного життя незалежно від їх ставлення до релігії. В офіційних документах ставлення громадянина до релігії не вказується.

Ніхто не може з мотивів своїх релігійних переконань ухилятися від виконання конституційних обов'язків. Заміна виконання одного обов'язку іншим з мотивів переконань допускається лише у випадках, передбачених законодавством України.

Відповідно до частини першої статті 68 Конституції України кожен зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей.

Свобода релігії захищається статтею 9 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), яка закріплює: «Кожен має право на свободу думки, совісті та релігії; це право включає свободу змінювати свою релігію або переконання, а також свободу сповідувати свою релігію або переконання під час богослужіння, навчання, виконання та дотримання релігійної практики і ритуальних обрядів як одноособово, так і спільно з іншими, як прилюдно, так і приватно. Свобода сповідувати свою релігію або переконання підлягає лише таким обмеженням, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві і в інтересах громадської безпеки, для охорони публічного порядку, здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.».

Відповідно до практики Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) стаття 9 Конвенції не є абсолютною і не завжди гарантує право поводити себе в публічній сфері так, як того вимагають релігійні переконання.

Також законодавство загального характеру, яке застосовується нейтрально, без будь-якої прив'язки до особистих переконань тієї чи іншої особи, в принципі не може розцінюватися як втручання держави в особисті переконання особи.

Європейський суд в ухвалі щодо неприйнятності заяви у справі «Скугар та інші проти Росії» (*Skugar and others v. Russia* рішення від 3 грудня 2009, заява № 40010/04) вказав, що від держави не можна вимагати при створенні і здійсненні своїх внутрішніх процедур обліку способів тлумачення цих процедур окремими громадянами на підставі їх релігійних переконань. Зміст офіційних документів і баз даних не може визначатися побажаннями окремих осіб, дані про яких занесено до таких баз. Відтак, записи в базах даних повинні будуватися за єдиною моделлю як з технічних причин, так і з підстави міркувань правового порядку. Якби кожен міг видаляти або додавати за бажанням інформацію, яку він вважає належною або неналежною, то одноманітність, необхідна в адміністративних питаннях, і основоположні принципи будуть порушені.

У цій справі Європейський суд встановив, що спосіб організації державних податкових баз даних з використанням індивідуальних номерів платників податків не становить втручання держави в реалізацію права на свободу релігії, яке гарантується статтею 9 Конвенції.

Спеціальним законом, який визначає правові та організаційні засади створення та функціонування Єдиного державного демографічного реєстру та видачі документів, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи, а також права та обов'язки осіб, на ім'я яких видані такі документи, є Закон України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» (далі – Закон).

Частиною першою статті 13 Закону визначено перелік документів, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України або спеціальний статус, оформлення яких передбачається цим Законом із застосуванням засобів Реєстру.

Форма кожного документа встановлюється цим Законом. Документи залежно від змісту та обсягу інформації, яка вноситься до них, виготовляються у формі книжечки або картки, крім посвідчення на повернення в Україну, що виготовляється у формі буклета (частини перша, друга статті 14 Закону).

Згідно з пунктом 1 частини першої статті 13 Закону документом, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України є, зокрема, паспорт громадянина України.

Відповідно до пункту 1 частини першої статті 3, абзацу першого частини другої, частини четвертої статті 21 Закону кожен громадянин України, який досяг чотирнадцятирічного віку, зобов'язаний отримати паспорт громадянина України.

Паспорт громадянина України виготовляється у формі картки, що містить безконтактний електронний носій (імплантована у бланк документа безконтактна інтегральна схема для внесення персональних даних, параметрів, у тому числі біометричних, що дає змогу здійснювати комплекс заходів, пов'язаних з верифікацією особи, та може використовуватися як засіб електронного цифрового підпису у випадках, передбачених законом).

Разом з тим вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів та інших правових актів Верховної Ради України; актів Президента України; актів Кабінету Міністрів України; правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим належить до повноважень Конституційного Суду України, які розглядаються за *конституційними поданнями*: Президента України; щонайменше сорока п'яти народних депутатів України; Верховного Суду; Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; Верховної Ради Автономної Республіки Крим.

Закони та інші акти за рішенням Конституційного Суду України визнаються неконституційними повністю чи в окремій частині, якщо вони не відповідають Конституції України або якщо була порушена встановлена Конституцією України процедура їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності. Закони, інші акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням, але не раніше дня його ухвалення (пункт 1 частини першої,

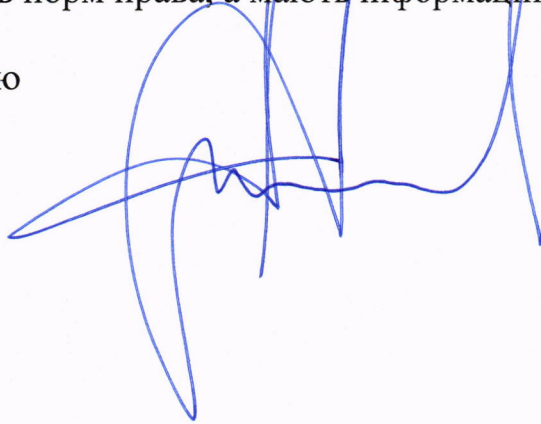
частина друга статті 150, частини перша, друга статті 152 Конституції України, статті 51, 52 Закону України «Про Конституційний Суд України»).

Також зазначаємо, що відповідно до статті 93 Конституції України право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України належить Президентові України, народним депутатам України та Кабінету Міністрів України.

Додатково повідомляємо, що листи Міністерства юстиції України не встановлюють норм права, а мають інформаційний характер.

З повагою

Міністр

Павло ПЕТРЕНКО